ЎРТАЧИРЧИҚ ТУМАНЛАРАРО ИҚТИСОДИЙ СУДИНИНГ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ НОМИДАН ХАЛ ҚИЛУВ ҚАРОРИ

Ўртачирчиқ тумани

2024 йил 1 август

Ўртачирчиқ туманлараро иқтисодий суди судьяси Х.Н.Равшанов Ж.Ибрагимов ёрдамчиси котиблигида, раислигида, судья вакиллари Ч.Маматов (рахбар, судга тақдим этган шахсини тасдиқловчи хужжати асосида), Т.Ўринбоев (судга тақдим этган ишончномаси ва ордери асосида), жавобгар вакиллари У.Ғуломов (рахбар, судга тақдим этган шахсини тасдиқловчи хужжати асосида), Б.Раимкулов (судга тақдим этган ишончномаси ва ордери асосида), "Агробанк" АТБ вакиллари Б.Нуров, Н.Умаралиева (судга такдим этган ишончномаси ва шахсини тасдикловчи хужжати асосида) иштирокида, даъвогар – "Kamolatga Yoʻl" масъулияти чекланган жамияти жавобгар - "Mirzoobod Parranda Asl" масъулияти чекланган жамияти хисобидан 67 871 686 сўмни ва суд харажатларини ундириш тўғрисидаги даъво аризаси бўйича иқтисодий ишни Ўртачирчиқ туманлараро иқтисодий судининг биносида, очиқ суд мажлисида кўриб чиқиб, қуйидагиларни

аниқлади:

Даъвогар – "Kamolatga Yo`l" масъулияти чекланган жамияти Ўртачирчиқ туманлараро иқтисодий суди даъво ариза билан мурожаат қилиб, жавобгар – "Mirzoobod Parranda Asl" масъулияти чекланган жамияти ҳисобидан 2023 йилда топширилган 16 480 кг. буғдой маҳсулоти учун 40 399 566 сўмни, суғурта тўловлари учун ушлаб қолинган 3 667 049 сўмни, ғалла 2023 йил учун имтиёзли кредит фоизи учун ушлаб қолинган 23 805 071 сўмни жами 67 871 686 сўмни ва суд харажатларини ундиришни сўраган.

Даъвогар вакиллари суд муҳокамасида қатнашиб, тарафлар ўртасида тузилган шартномага кўра, даъвогар томонидан жавобгарга топширилган 100 360 кг. буғдой маҳсулотини тўлиқ равишда кирим қилмасдан 83 880 кг. буғдой маҳсулотини ҳисобга олиб, қолган 16 480 кг. буғдой маҳсулотини инобатга олишни ва бунда 2023 йилда топширилган 16 480 кг. буғдой маҳсулоти учун 40 399 566 сўмни, суғурта тўловлари учун ушлаб қолинган 3 667 049 сўмни, ғалла 2023 йил учун имтиёзли кредит фоизи учун ушлаб қолинган 23 805 071 сўмни ундириб беришни сўради.

Жавобгар вакиллари суд муҳокамасида қатнашиб, тарафлар ўртасида тузилган шартномага асосан 2023 йил ҳосили учун даъвогар – "Kamolatga Yo`l" масъулияти чекланган жамияти томонидан жавобгар – "Mirzoobod

Раггаnda Asl" масъулияти чекланган жамиятига жами 83 880 кг. буғдой маҳсулоти топширганлигини ва бу ҳақида "Оҳангарон Дон" АЖ Пискент дон ҳабул ҳилиш шахобчасининг маълумотномасини судга таҳдим этиб, 2023 йил учун имтиёзли кредит фоизи учун ушлаб ҳолиш шартномада келишилганлигини айтиб, лекин суд муҳокамаси куни ҳолатига суғурта тўловлари учун ушлаб ҳолинган 3 667 049 сўмни, ғалла 2023 йил учун имтиёзли кредит фоизи учун 23 805 071 сўм ушлаб ҳолинмаганлигини ёки "Каmolatga Yo`l" масъулияти чекланган жамиятидан ундирилмаганлиги айтиб, даъвогарнинг даъво талабини рад ҳилишни сўради.

"Агробанк" АТБ вакиллари суд муҳокамасида қатнашиб, "Агробанк" АТБ Пискент филиали ва "Mirzoobod Parranda Asl" масъулияти чекланган жамияти ўратсида 07.09.2022 йилда 13962-сонли кредит шартномаси ва ушбу шартномага 04.05.2023 йилда 1-сонли қўшимча келишув шартномаси тузилганлигини, кредит шартномасига асосан "Агробанк" АТБ Пискент филиали томонидан кредит шартномаси шартларига кўра, бошоқли дон ҳосили етиштиришни молиялаштириш учун "Mirzoobod Parranda Asl" масъулияти чекланган жамиятига жами 60 331 096 000 сўм миҳдорида кредит ажратганлигини айтиб, тарафлар ўртасида юзага келган низонинг 13962-сонли кредит шартномаси шартларини бажарилишига алоҳадорлиги йўҳлигини билдириб, ҳонуний ҳарор ҳабул ҳилишни сўради.

"Оҳангарон Дон" АЖ суд мажлисининг вақти ва жойи тўғрисида тегишли тарзда хабардор қилинганлигига қарамасдан, ўзининг ишончли вакили иштирокини таъминламади.

Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодекси 128-моддасига асосан агар суд иқтисодий суд ишларини юритиш иштирокчиси ўзига юборилган ажримнинг кўчирма нусхасини олганлиги ёки ушбу Кодексда назарда тутилган бошқа усулда хабардор қилинганлиги тўғрисида суд мажлиси бошлангунига қадар маълумотларга эга бўлса, ушбу иштирокчи тегишли тарзда хабардор қилинган деб ҳисобланади.

Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 170-моддасининг 3-қисмига асосан иш муҳокамасининг вақти ва жойи тўғрисида тегишли тарзда хабардор қилинган жавобгар, учинчи шахслар суд мажлисига келмаса, низо уларнинг йўқлигида ҳал қилиниши мумкин.

Иш жилдида "Оҳангарон Дон" АЖ нинг суд мажлисининг вақти ва жойи тўғрисида тегишли тартибда хабардор этилганлигини тасдиқловчи маълумотлар мавжуд. Шу боис, суд ишни ушбу шахснинг иштирокисиз кўриш мумкин деб ҳисоблайди.

Суд, даъвогар, жавобгар, "Агробанк" АТБ вакилларини тушунтиришлари ҳамда кўрсатувларини тинглаб, ишдаги мавжуд ва таҳдим этилган ҳужжатларни ўрганиб, ҳуйидаги асосларга кўра даъвогарнинг даъво талабини рад ҳилишни лозим топади. Ушбу иҳтисодий ишни кўриб чиҳиш бўйича суд харажатларини даъвогар зиммасига юҳлашни лозим деб топди.

Ўзбекистон Республикасининг Фуқаролик кодекси 333-моддасига асосан, қарздор айби бўлган тақдирда мажбуриятни бажармаганлиги ёки

лозим даражада бажармаганлиги учун, агар қонун ҳужжатларида ёки шартномада бошқача тартиб белгиланмаган бўлса, жавоб беради.

Ўзбекистон Республикасининг Фуқаролик кодекси 236-моддасида мажбурият мажбурият шартларига мувофиқ, бундай шартлар ва талаблар бўлмаганида эса иш муомаласи одатларига ёки одатда қўйиладиган бошқа талабларга мувофиқ лозим даражада бажарилиши кераклиги белгиланган.

Шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодекси 68-моддасида белгиланганидек, ишда иштирок этувчи ҳар бир шахс ўз талаблари ва эътирозларига асос қилиб келтираётган ҳолатларни исботлаши керак.

Суд мажлисида тарафларнинг вакилларининг тушунтиришлари ва ишдаги мавжуд ҳужжатлардан кўринишича, "Kamolatga Yo`l" масъулияти чекланган жамияти ва "Mirzoobod Parranda Asl" масъулияти чекланган жамияти ўртасида 2022 йил 27 сентябрда 38-сонли "Бошоқли дон харид қилиш бўйча шартнома" (кейинги ўринларда Шартнома деб юритилади) тузилган.

Тузилган шартноманинг 1.1-бандига асосан, "Хўжалик" – "Kamolatga Yo`l" масъулияти чекланган жамияти "Тайёрловчи"ни–"Мігzoobod-Parranda-Asl" масъулияти чекланган жамиятини 2023 йил ҳосилидан ўзига тегишли 30 гектар ер майдонидан давлат стандарти бўйича Шартноманинг 1.2-бандида кўрсатилган 90 тонна миҳдорда дон маҳсулотини топшириш мажбуриятини, "Тайёрловчи" эса "Хўжалик"ни шартномада белгиланган тартибда маҳсулот уруғлиги билан таъминлаш, етиштирилган маҳсулотни ҳабул ҳилиб олиш ва унинг ҳаҳини тўлаш мажбуриятини олган.

Тақдим этилган маълумотларга ва тарафлар ўртасида тузилган шартномага асосан 2023 йил хосили учун даъвогар - "Kamolatga Yo`l" масъулияти чекланган жамияти томонидан жавобгар – "Mirzoobod Parranda Asl" масъулияти чекланган жамиятига даъво аризада кўрсатилган 100 360 кг. эмас балки 83 880 кг. буғдой махсулотларини топширганлиги "Охангарон Дон" ΑЖ Пискент қабул қилиш шахобчасининг дон маълумотлари ва даъвогарнинг такдим этган юк хатлари асосида аниқланди. Бунда, даъвогар - "Kamolatga Yo`l" масъулияти чекланган жамияти томонидан 2024 йил 4 июль куни 4-сонли юк хатига асосан 14 140 кг., 2024 йил 4 июль күни 1-сонли юк хатига асосан 14 520 кг., 2024 йил 4 июль куни 3-сонли юк хатига асосан 15 080 кг., 2024 йил 4 июль куни 2сонли юк хатига асосан 16 480 кг., 2024 йил 4 июль куни 5-сонли юк хатига асосан 16 020 кг., 2024 йил 8 июль куни 6-сонли юк хатига асосан 7 640 кг. жами 83 880 кг. буғдой махсулотлари Mirzoobod Parranda Asl" масъулияти чекланган жамиятига топширилган.

Шунинг учун, даъвогарнинг 2023 йил 4 июль куни 2-сонли юк хатига асосан қўшимча равишда 40 399 566 сўмлик 16 480 кг. буғдой топширилган деган важи билан суд келишмайди ҳамда даъвогарнинг даъво талабидаги жавобгар – "Mirzoobod Parranda Asl" масъулияти чекланган жамияти ҳисобидан 2023 йилда топширилган 16 480 кг. буғдой маҳсулоти учун 40 399 566 сўмни ундириш қисмини рад қилишни лозим деб топади.

Шунингдек, даъвогарнинг даъво аризаси талабида жавобгар ҳисобидан суғурта тўловлари учун ушлаб қолинган 3 667 049 сўмни ва ғалла 2023 йил учун имтиёзли кредит фоизи учун ушлаб қолинган 23 805 071 сўмни ундириш талаби мавжуд.

"Агробанк" АТБ вакиллари суд муҳокамасида қатнашиб, "Агробанк" АТБ Пискент филиали ва "Mirzoobod Parranda Asl" масъулияти чекланган жамияти ўратсида 07.09.2022 йилда 13962-сонли кредит шартномаси ва ушбу шартномага 04.05.2023 йилда 1-сонли қушимча келишув шартномаси тузилганлигини, кредит шартномасига асосан "Агробанк" АТБ Пискент филиали томонидан кредит шартномаси шартларига кура, бошоқли дон ҳосили етиштиришни молиялаштириш учун "Mirzoobod Parranda Asl" масъулияти чекланган жамиятига жами 60 331 096 000 сум миқдорида кредит ажратганлигини айтиб ўтган.

Аммо, Шартноманинг 3.4-банди талабига кўра, "Тайёрловчи" томонидан "Хўжалик" дан харид қилинадиган бошоқли дон учун якуни ҳисоб-китоблар 2023 йилнинг 1 сентябрига қадар амалга оширилиши назарда тутилган бўлсада, томонларнинг ўртасида ҳисоб-китобларда юза келган низо туфайли якуний ҳисоб-китоблар суд муҳокамаси кунига ҳадар амалга оширилмаган.

Суд муҳокамасида даъвогар ва жавобгарнинг раҳбарларининг кўрсатувлари ва тушунтиришларига ҳамда таҳдим этилган маълумотларга кўра, суд муҳокамаси куни ҳолатига "Kamolatga Yo`l" масъулияти чекланган жамияти томонидан топширилган буғдой маҳсулотларининг ҳисобидан суғурта тўловлари учун ушлаб ҳолинган дейилган 3 667 049 сўм, ғалла 2023 йил учун имтиёзли кредит фоизи учун ушлаб ҳолинган дейилган 23 805 071 сўм, аслида "Kamolatga Yo`l" масъулияти чекланган жамиятининг 2023 йилнинг буғдой ҳосилининг ҳисобидан ушлаб ҳолинмаганлиги ёки даъвогарнинг ҳисобидан ундирилмаганлиги аниҳланди.

Қолаверса, даъвогар даъво аризада кўрсатилган суғурта тўловлари учун 3 667 049 сўмни, ғалла 2023 йил учун имтиёзли кредит фоизи учун 23 805 071 сўмни ундирилганлигини исботловчи далилларни судга тақдим этаолмади.

Мазкур ҳолатда, суд даъвогарнинг даъво аризасидаги суғурта тўловлари учун ушлаб қолинган 3 667 049 сўмни, ғалла 2023 йил учун имтиёзли кредит фоизи учун ушлаб қолинган 23 805 071 сўмни жавобгар ҳисобидан ундириш талаби билан келишмайди ҳамда даъвогарнинг ушбу даъвосини ҳам рад қилишни лозим деб топади.

Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 66-моддасига кўра иш бўйича далиллар ушбу Кодексда ва бошқа қонунларда назарда тутилган тартибда олинган фактлар ҳақидаги маълумотлар бўлиб, улар асосида суд ишда иштирок этувчи шахсларнинг талаблари ва эътирозларини асословчи ҳолатлар, шунингдек низони тўғри ҳал қилиш учун аҳамиятга эга бўлган бошқа ҳолатлар мавжудлигини ёки мавжуд эмаслигини аниқлайди. Бундай маълумотлар ёзма ва ашёвий далиллар, экспертларнинг хулосалари, мутахассисларнинг маслаҳатлари

(тушунтиришлари), гувоҳларнинг кўрсатувлари, ишда иштирок этувчи шахсларнинг тушунтиришлари билан аниқланади.

Қайд этилганлардан келиб чиқиб, суд, даъвогарнинг жавобгар – "Mirzoobod Parranda Asl" масъулияти чекланган жамияти ҳисобидан 2023 йилда топширилган 16 480 кг. буғдой маҳсулоти учун 40 399 566 сўмни, суғурта тўловлари учун ушлаб қолинган 3 667 049 сўмни, ғалла 2023 йил учун имтиёзли кредит фоизи учун ушлаб қолинган 23 805 071 сўмни жами 67 871 686 сўмни ундириш талаби мавжуд ва тақдим этилган ҳужжатлар, тарафларни вакилларининг кўрсатувларига асосан ўз исботини топмаганлиги боис, суд даъвогарнинг мазкур даъво талабини рад қилишни лозим деб топади.

Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодекси 118-моддасига кўра, суд харажатлари ишда иштирок этувчи шахсларнинг қаноатлантирилган даъво талаблари миқдорига мутаносиб равишда уларнинг зиммасига юклатилади.

Юқоридагилардан келиб чиқиб ва Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодекси 118-моддаси талабларига асосланган ҳолда, мазкур иқтисодий ишни кўриб чиқиш билан боғлиқ суд харажатларини даъвогар зиммасига юклатишни лозим деб топди. Бунда, даъвогар томонидан судга даъво тақдим этишда олдиндан тўлаб чиққан 1 357 434 сўм давлат божи ва 34 000 сўм почта харажати инобатга олиниб, унинг зиммасида қолдирилсин.

Бинобарин, Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодекси 236, 333-моддаларини ва Ўзбекистон Республикасининг Иқтисодий процессуал кодексининг 118, 128, 170, 176-179, 186-моддаларини қўллаб, суд

ҚАРОР ҚИЛДИ:

Даъвогарнинг даъво талаби қаноатлантириш рад қилинсин.

Даъвогар – "Kamolatga Yo`l" масъулияти чекланган жамияти томонидан судга даъво тақдим этишда олдиндан тўлаб чиққан 1 357 434 сўм давлат божи ва 34 000 сўм почта харажати инобатга олиниб, унинг зиммасида қолдирилсин.

Ҳал қилув қарори қабул қилинган кундан эътиборан бир ойлик муддат ўтгач, қонуний кучга киради.

Мазкур ҳал ҳилув ҳарорига нисбатан ушбу суд орҳали Тошкент вилояти судига тегишли тартибида шикоят бериш (протест келтириш) мумкин.

Раислик қилувчи, судья

Х.Н.Равшанов

